

УДК 332.1:334.75

І.В. Яскал,

асистент, кафедра економіки підприємства,
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНТЕГРОВАНІХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ЯК ЧИННИК ПОГЛИБЛЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Анотація. Проаналізовано наявність інтегрованих підприємницьких структур у регіональному розрізі, а також сфери їх діяльності. Виявлено, що основним чинником поглиблення міжрегіональних економічних зв'язків на сьогодні є інтеграційні підприємницькі структури, зокрема ФПГ. Це відбувається завдяки тому, що ИПС може об'єднувати підприємства як одного регіону, так і з інших, формуючи при цьому систему внутрішньорегіональних та міжрегіональних коопераційних зв'язків.

Ключові слова. Міжрегіональна економічна інтеграція, інтегровані підприємницькі структури, фінансово-промислові групи.

Annotation. Analyzed the presence of integrated business structures in regional context and scope of their activities. Revealed that the main factor in deepening of interregional relations today is integration of enterprise structures, in particular financial-industrial groups. This is due that the integrated business structure can join the company as one of the region and with other, thus forming a system innerregional and interregional cooperative relations.

Key words. Interregional economic integration, integrated business structures, financial-industrial groups

Вступ. Одним із шляхів підвищення конкурентоспроможності як національної економіки, так і регіонів, є поглиблення рівня міжрегіональної та внутрішньорегіональної економічної інтеграції. Причому про вищий рівень інтегрованості свідчить не тільки зменшення асиметрій регіонального розвитку, а й формування стійких взаємозв'язків між господарюючими суб'єктами окремих територій. У зв'язку з цим, вивчення процесів інтеграції між суб'єктами господарювання, тобто приватно-корпоративної інтеграції, стає все більш актуальним завданням сучасної економічної науки.

Аналіз останніх наукових досліджень. Окреслена проблематика є предметом вивчення широкого кола науковців [21, 10, 2, 8, 20]. Зокрема, Л. Федулова у праці [22, с. 11] переконливо доводить, що без орієнтації на створення великих інтегрованих структур, здатних ефективно функціонувати в умовах загострення міжнародної технологічної конкуренції, виникає загроза перетворення вітчизняних підприємств у периферійні виробничі потужності для обслуговування міжнародних альянсів, що негативно відіб'ється на економічному розвитку країни. А наявність у регіоні інтегрованих підприємницьких структур (ИПС), за словами Л. Яремко, є одним із головних джерел регіональних переваг [27, с. 52]. Крім того, фахівці розглядають створення інтегрованих структур (холдингів, стратегічних альянсів, корпорацій, кластерних об'єднань підприємств) як потенційну можливість підвищення капіталізації підприємств [7, с. 107-108].

Характерним прикладом необхідності інтеграційних процесів у бізнесі може послугувати досвід діяльності підприємств вугільної промисловості. Як зазначають фахівці, нині стабільно можуть працювати тільки вугільні підприємства, які включені до складу енергетичних металургійних вертикально інтегрованих холдингів або перебувають у державній власності. Самостійним приватним шахтам набагато важче [25].

Не оминули вчені увагою й інші переваги функціонування крупних інтегрованих структур. Результатом діяльності ИПС є створення потужних науково-

виробничих комплексів, великих промислово-фінансових систем, які порівняно з окремими підприємствами мають цілий ряд переваг. Це і зниження трансакційних витрат на маркетингових і торговельних операціях, і здійснення витрат на НДДКР, оптимізація транспортних витрат, і забезпечення єдиної інноваційної та інвестиційної політики тощо [4].

Постановка завдання. Однак відносно менше уваги приділяється вивченню функціонування інтегрованих підприємницьких структур як фактора поглиблення виробничої інтеграції саме між регіонами. Відтак за мету даної статті поставлено проаналізувати наявність інтегрованих підприємницьких структур у регіональному розрізі, а також сфери їх діяльності.

Результати. Основним чинником побудови великого бізнесу в Україні та його концентрування у фінансово-промисловій групі став розподіл державної власності через проведення процедури приватизації – процес формування приватного сектора та розширення приватного підприємництва внаслідок зміни форми власності на державні об'єкти. Унаслідок цих процесів у країні сформувався значний приватний сектор, який набув стратегічної ролі у розвитку української економіки. Він став головним фактором, що забезпечив вихід країни з глибокої економічної кризи 1991-1998 рр. і, починаючи з 2000 р., перехід до постійного економічного зростання [5, с. 10]. Однак, при всій важливості формування крупного бізнесу, в економічній літературі зустрічаються й протилежні оцінки впливу приватизації на динаміку міжрегіональних взаємозв'язків. Якщо конкретніше, то “у результаті невизначеного становища, в якому перебувала більшість керівників підприємств, що приватизувалися, суттєво знизилась дисципліна виконання договірних зобов'язань та посилилось бажання керівного корпусу вивести частину майна з підприємств до їх приватизації. Це завдало коопераційним зв'язкам між підприємствами, (а в результаті й міжрегіональним зв'язкам), подвійного удару у вигляді скорочення масштабів поставок при одночасному зростанні ризиків через погіршення фінансового становища підприємств” [18, с.82]. Крім того, стверджується, що на першому етапі приватизації (1992-1998рр.) 96% об'єктів виявилися руках не просто вітчизняного інвестора, а, як правило, інвестора без грошей і без ринкового досвіду; 63% малих і середніх підприємств було приватизовано трудовими колективами. Результатом масової приватизації стали: по-перше, розпорощення власності серед дрібних акціонерів, по-друге, недоотримання інвестицій, по-третє, управління підприємствами старим менеджментом, який не зумів поліпшити їх роботу [23, с. 40]. Наслідком цих поспішних та недостатньо виважених заходів, що здійснювалися державним керівництвом протягом 90-х років ХХ ст., стало значне послаблення інтеграційних зв'язків між українськими регіонами, тому в багатьох випадках господарські відносини довелося формувати спочатку. Отже, приватизаційні процеси мали двоякий вплив на міжрегіональні інтеграційні процеси.

Особливістю становлення вітчизняного крупного бізнесу є його концентрація у фінансово-промисловій групі (ФПГ). Під категорією “фінансово-промислова група” ми розумітимемо кілька юридичних осіб, що функціонують як основне і дочірні товариства, повністю чи частково об'єднавши свої ресурси на основі договору про створення ФПГ для технологічної або економічної інтеграції, реалізації інвестиційних та інших проектів та програм, які спрямовані на підвищення доходності, конкурентоспроможності, розширення ринків товарів і послуг, підвищення ефективності виробництва, створення нових робочих місць [17, с. 162]. Зазначимо, що зараз ФПГ не обов'язково укладають договір про створення ФПГ, а основним критерієм приналежності є юридична підпорядкованість основному підприємству або афілійованим із ним структурам.

До 2000 р. сформувалося декілька великих бізнес-груп, які почали відігравати ключову роль у розвитку економіки країни. Найпотужнішими серед них є ФПГ “Інтерпайп” (80% виробництва феросплавів, 60% – трубної промисловості та 60% – нафтової промисловості); ФПГ “Приват” (60% виробництва продукції гірничо-збагачувальної та 30% хімічної промисловості, а також 21% виробництва продукції машинобудування); ФПГ “Систем Кепітал Менеджмент” та ФПГ “Індустріальний Союз Донбасу” (котрі контролюють відповідно 40% та 20% коксохімічної промисловості) [11, с. 42-43].

Більшість ФПГ представляють Україну на зовнішньому ринку, де експорт товарів є основою отримання прибутків. Найбільш перспективним ринком збуту українських товарів є ринок країн Європейського Союзу, товарна структура експорту до якого представлена чорними металами та виробами з нього, органічними хімічними сполуками, текстильними виробами, продуктами зі сталі, зерновими культурами та ін.

Як видно з табл. 1, діяльність переважної більшості українських ФПГ має сировинне спрямування і орієнтована здебільшого на регіони з відповідними природними ресурсами.

Таблиця 1. Частка різноманітних галузей в чистому доході українських ФПГ, %

ФПГ	Металургія	Трубна промисловість	Електроенергетика	Машинобудування	Гірничорудна промисловість	ПЕК	Фінансовий сектор	Будівництво	АПК	Суднобудування	Інше
СКМ (в т.ч. Метінвест)	77		10		8						5
ІСД (в т.ч. УГМК)	94							2		3	1

Укрсиб (входить до DCH)							93				7
Інтерпайп (частина East One)		97									3
Приват	34			4	26	20	11				5
Фінанси і Кредит				35	40		25				
Енергетичний Стандарт			55	37			1				7
Смарт-груп	53							25	7	10	5
Група “Енерго”	100										
ММК ім. Ілліча	96										4
Укрпідшипник	82			7	1		10				0,2

Примітка. Джерело: ASTRUM Investment Management

Серед найбільших ФПГ поки що відсутні структури, які б працювали в наукомістких секторах обробної промисловості, наприклад у сфері високих технологій.

Однак орієнтація на сировинні галузі у довгостроковій перспективі призводитиме до втрати конкурентних переваг. Наприклад, стосовно металургійних підприємств, до проблем, що потребують нагального вирішення і однаково стосуються всіх підприємств гірничо-металургійного комплексу (ГМК) належать: зниження конкурентоспроможності продукції ГМК; різке зростання собівартості продукції (за рахунок зростання цін на всі види енергоресурсів та залізничних тарифів); порушення діючого податкового законодавства з боку державних органів (зростання заборгованості з відшкодування ПДВ і відмова приймати податкові векселя при імпорті); дефіцит кваліфікованих робочих кадрів і відсутність системи підготовки кадрів, посилення інфляційних процесів в економіці; соціальні проблеми; відсутність ефективного діалогу роботодавців і державних органів тощо [6]. З часом перелічені труднощі будуть поглиблюватись.

Наслідком сировинної спеціалізації вітчизняного крупного бізнесу маємо тісну виробничу інтеграцію підприємств кількох східних областей (Донецької, Луганської, Дніпропетровської). Економічні зв'язки між областями Сходу України, з одного боку, є радянською спадщиною формування територіально-виробничих комплексів, а з іншого – визначаються специфікою функціонування базових галузей промисловості (хімічної галузі, машинобудування, металургійного комплексу), яка вимагає налагодження тісних коопераційних зв'язків між підприємствами цих регіонів. Східні міжрегіональні економічні системи характеризуються значно вищими, у порівнянні з іншими регіонами України, темпами економічного розвитку та його конвергентністю протягом останніх 6-7 років. На думку В. Чужикова [24, с. 235], саме промислово-інвестиційний трикутник Київ-Донецьк-Дніпропетровськ у перспективі міг би стати каркасом формування інноваційних кластерів західного зразка, спрямованих на регіональне зростання. До того ж розвиток макрорегіонів Сходу України характеризується найнижчою асиметрією [19, с. 36].

Стримуючим фактором на шляху поглиблення виробничої кооперації між регіонами України є невелика кількість інтегрованих структур, про що свідчать дані табл. 2. До ППС ми відносимо асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші об'єднання підприємств. Правомірність цього пояснюється тим, що діяльність перелічених об'єднань має як внутрішньорегіональний, так і міжрегіональний характер, формуючи тим самим інтеграційні зв'язки між регіонами. Крім того, діяльність ППС супроводжується концентрацією капіталу, інтеграцією промислового та фінансового капіталу, диверсифікацією форм і напрямків діяльності, а ці тенденції за своєю природою не є географічно локалізованими. Різняться лише цілі таких об'єднань, що не належить до предмету даного дослідження.

Таблиця 2. Питома вага інтегрованих підприємницьких структур у загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ, %

Суб'єкти ЄДРПОУ	Роки							
	1997	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Всього	0,62	0,68	0,63	0,62	0,60	0,59	0,57	0,54
асоціація	0,31	0,30	0,27	0,26	0,25	0,26	0,26	0,25
корпорація	0,05	0,07	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08	0,07
консорціум	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
концерн	0,06	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04

інші об'єднання підприємств	0,19	0,25	0,24	0,23	0,21	0,20	0,18	0,17
-----------------------------	------	------	------	------	------	------	------	------

Примітка. Джерело: власні розрахунки автора на основі [15, с. 83].

Аналіз таблиці 2 дає підстави зробити такі висновки. Сьогодні в Україні функціонують лише кілька форм інтеграції підприємницьких структур. Найбільш поширеною формою є асоціації, які значно переважають за кількістю інші форми. Однак асоціації використовуються здебільшого для координації інтересів учасників, а також для відстоювання цих інтересів у зносинах із іншими сторонами. Характерним є надзвичайно мала кількість корпорацій, консорціумів та концернів, тобто форм, які передбачають тісну виробничу інтеграцію учасників. Позитивним є те, що кількість інтегрованих підприємницьких структур щороку зростає, хоча і є надто малою. Це означає посилення процесів консолідації капіталу, відтак можемо констатувати слабе посилення інтеграційної взаємодії між регіонами України.

Загальнодержавні тенденції щодо кількості інтегрованих підприємницьких структур характерні і для Чернівецької області, для якої дані щодо кількості ІПС показано у таблиці 3.

Таблиця 3. Питома вага інтегрованих підприємницьких структур у загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ Чернівецької області, %

Суб'єкти ЄДРПОУ	Роки							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Всього	0,63	0,63	0,67	0,62	0,58	0,55	0,51	0,49
асоціація	0,40	0,38	0,37	0,35	0,32	0,31	0,29	0,28
корпорація	0,05	0,07	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,06
консорціум	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
концерн	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
інші об'єднання підприємств	0,17	0,17	0,20	0,18	0,17	0,16	0,14	0,14

Примітка. Джерело: власні розрахунки автора на основі [16].

З таблиці 3 видно, що у Чернівецькій області надзвичайно мало підприємств, які характеризуються тісною виробничою інтегрованістю – 1 концерн і жодного консорціуму. Натомість вищою, ніж по Україні, є питома вага асоціацій, хоча їх кількість практично не змінилася. Дещо нижчою є частка інших об'єднань підприємств. Наведені дані можна інтерпретувати як свідчення низького рівня інтеграційної взаємодії суб'єктів Чернівецької області.

Для повнішого аналізу порівняємо аналогічні показники стосовно інтеграційних структур по областях Карпатського регіону. Відповідні дані наведені в таблиці 4.

Таблиця 4. Питома вага інтегрованих підприємницьких структур у загальній кількості суб'єктів ЄДРПОУ областей Карпатського регіону за 2001-2008рр., %

Область	Роки				
	2001	2005	2006	2007	2008
Івано-Франківська	0,60	0,45	0,41	0,38	0,36
Львівська	0,42	0,45	0,44	0,42	0,40
Закарпатська	0,55	0,45	0,43	0,38	0,36
Чернівецька	0,63	0,58	0,55	0,51	0,49

Примітка. Джерело: власні розрахунки автора на основі [12, 13, 14, 16].

Дані таблиці 4 підтверджують сказані вище висновки. Однак помітні деякі особливості. Так, Львівська область демонструє практично незмінну питому вагу інтегрованих підприємницьких структур, тоді як в інших областях Карпатського регіону вона спаладала протягом досліджуваного періоду. Очевидно, що Львівська область – єдина в регіоні, де спостерігається постійне зростання кількості ІПС (з 191 у 2001р. до 244 у 2008р.). Даний факт обумовлений, на нашу думку, значно вищим рівнем конкуренції у даному регіоні, про що свідчать дані Антимонопольного комітету за 2004 рік (табл. 5). Усвідомлюючи деяку несумірність аналізованих даних (порівнюється статистика за 2008 та 2004 роки), автор все таки вважає за доцільне зробити відповідні висновки.

Таблиця 5. Передумови розвитку конкуренції на регіональних ринках у 2004 році

Регіон	Питома вага ринків (у % до загальної кількості)			
	з конкурентною структурою	олігопольних	з ознаками домінування	монополізованих
Львівська	51,9	18,2	24,7	5,2
Закарпатська	28,9	22,4	39,5	9,2
Івано-Франківська	22,1	18,2	51,9	7,8
Чернівецька	21,9	11,0	49,3	17,8

Примітка. Джерело [9].

Львівська область має найвищу частку конкурентних ринків і постійно зростаючу кількість інтегрованих підприємницьких структур. Інші області Карпатського регіону характеризуються протилежними тенденціями. З цього можна зробити висновок: процеси створення ІПС у регіоні обумовлюються рівнем

конкуренції на регіональних ринках. Чим жорсткіша конкуренція на ринку, тим більша потреба об'єднувати свої зусилля виникає у підприємців. З іншого боку, фахівці виявили зв'язок між рівнем конкуренції на ринку та показниками діяльності підприємств: види економічної діяльності, де конкуренція гостріша, характеризуються і вищим рівнем рентабельності [1, с. 20-21].

Невелика кількість інтегрованих підприємницьких структур призводить до того, що, за словами Г. Волинського, жодне українське підприємство (за винятком заводу "Південмаш") не входить до міжнародних виробничих ланцюжків – ні як лідер, ні як виробник стандартизованої або ліцензійної продукції, і це одна з головних причин їхньої технічної відсталості й низької конкурентоспроможності [3, с. 43].

Не зважаючи на малу кількість, інтегровані підприємницькі структури здійснюють значний вплив на економіку країни та регіонів. Установлено, що валові капітальні інвестиції 10 найбільших підприємств складають сьому частину інвестицій усіх промислових підприємств і майже шосту частину – в інноваційних витратах; 200 самих великих підприємств складають всього 0,37% від їх загальної кількості, реалізують 61,9% сумарного об'єму продукції. Оплата праці на них приблизно майже у півтора раза вища, ніж на інших, так як при частці працівників 33,1% на фонд оплати праці припадає 47,4% [1, с. 16-17]. Результатами економічної концентрації, як обґрунтовує С. Шульц, є нагромадження активів територій та зростання їх вартості, ущільнення функцій, перехід від соціально-економічних взаємодій до реальної інтеграції [26, с. 31]. Тому посилення позицій великого бізнесу (іншими словами, зростання концентрації промислового виробництва) вважатимемо чинником поглиблення міжрегіональної економічної інтеграції.

Хоча, з одного боку, зростання концентрації послаблює конкуренцію і погіршує підприємницьке середовище, проте з іншого – сприяє посиленню ролі інтегрованих підприємницьких структур як "полюсів росту" та локомотивів поглиблення економічних взаємозв'язків між регіонами.

Висновки. Проаналізувавши викладене, можна підсумувати, що:

1. Основним чинником поглиблення міжрегіональних інтеграційних зв'язків на сьогодні виступають інтеграційні підприємницькі структури, зокрема ФПГ. Це відбувається завдяки тому, що ППС може об'єднувати підприємства як одного регіону, так і з інших, формуючи при цьому систему внутрішньорегіональних та міжрегіональних коопераційних зв'язків.
2. Функціонування вітчизняних ППС у переважно сировинних секторах сприяє повнішому використанню природно-ресурсного потенціалу, однак призводить до низького рівня залучення вітчизняного наукового, інтелектуального потенціалу, що є стримувальним фактором на шляху поглиблення економічної інтеграції між регіонами. За кількістю більш поширені асоціації, натомість розвиток форм, які передбачають тісну виробничу кооперацію (корпорація, консорціум, концерн), знаходиться на низькому рівні. З цього випливає, що основною метою більшості об'єднань підприємств є координація та представництво інтересів, а не виробнича кооперація.
3. Аналіз діяльності ППС Чернівецької області зокрема та Карпатського регіону взагалі показав, що діяльність інтеграційних підприємницьких структур характеризується низькою активністю. Встановлено, що висока активність інтеграції підприємств обумовлена високим рівнем конкуренції, свідченням чого може стати досвід Львівської області.

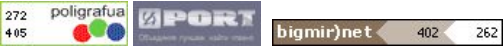
Перспективи подальших розробок. Виявлення чинників стримування та/або активізації міжрегіональних інтеграційних процесів становить завдання подальших наукових досліджень з даної проблематики.

Література:

1. Аптекар С., Жамойда А. Развитие конкуренции в Украине // Экономика Украины. – 2009. – №7. – С. 13-21.
2. Буряк П.Ю. Теоретико-методологічні основи інтеграційних процесів у сфері підприємництва. Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук. – Львів, 2003. – 40с.
3. Волинський Г. Про якість корпоративного управління // Економіка України. – 2009. – №1. – С. 42-49.
4. Данько М. Реорганізація підприємств у контексті формування корпоративних структур // Економіка України. – 2007. – №1. – С. 64-70.
5. Дубровський В., Пасхавер О., Верховодова Л., Блащик Б. Умови завершення приватизації в Україні. Аналітичний звіт та рекомендації для Державної програми приватизації. – Центр соціально-економічних досліджень CASE. – Варшава-Київ, 2007. – 94с.
6. За даними Інформаційно-аналітичного агентства Придніпров'я. – <http://www.dnepronews.com.ua>
7. Козоріз М.А., Бенюк Л.Я. Обґрунтування напрямів підвищення капіталізації інноваційно активних підприємств України // Регіональна економіка. – 2009. – №1. – С. 106-113.
8. Коломієць І.Ф. Методологія інтернаціоналізації діяльності промислових підприємств. Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук. – Львів: Афіша, – 2006. – 40с.
9. Конкуренція в Україні. Аналітична доповідь щодо стану, тенденцій і проблем розвитку економічної конкуренції в Україні у 2000 – 2005 роках. – Електронний ресурс: <http://www.amc.gov.ua/amc/doccatalog/document%3fid=47018>
10. Кузьмін О.С., Мельник О.Г., Муқан О.В. Регіональні особливості функціонування корпорацій // Регіональна економіка. – 2006. – №4. – С. 18-28.
11. Паламарчук Г. Проблеми концентрації виробництва в Україні // Економіка України. – 2008. – №11. – С. 38-46.
12. Статистичний щорічник Закарпаття за 2007 рік.
13. Статистичний щорічник Івано-Франківської області за 2007 рік.
14. Статистичний щорічник Львівської області за 2007 рік.
15. Статистичний щорічник України за 2007 рік.
16. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2007 рік.
17. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2002. – 254с.
18. Сторонянська І. Чинники дезінтеграції регіонів України та шляхи формування моделі внутрідержавної міжрегіональної інтеграції // Регіональна економіка. –

2004. – №2. – С. 79-86.
19. Сторонянська І.З. Регіони України: пошук моделі конвергентного розвитку: Монографія / Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів, Арал, 2008. – 144 с.
20. Третьяк О.А., Румянцева М.Н. Сетевые формы межфирменной кооперации: подходы к объяснению феномена // Российский журнал менеджмента. – 2003. – №2. – С.25-50.
21. Федулова Л.І. Корпоративні структури в стратегії соціально-економічного розвитку регіонів // Регіональна економіка. – 2007. – №3. – С. 7-17.
22. Федулова Л.І. Інтеграційні процеси корпоративних структур: можливості для інноваційного розвитку економіки України // Економіка і прогнозування. – 2007. – №3. – С. 9-31.
23. Фролова Т., Римар Т. Особливості та перспективи корпоратизації підприємств // Економіка України. – 2009. – №6. – С. 39-52.
24. Чужиков В.І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія: монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 272 с.
25. Шибалов Є. Оптимізм по-донецьки: все погано, але стабільно погано // Дзеркало тижня. – №25 (753) 4-10 липня 2009р.
26. Шульц С.Л. Просторові економічні трансформації: аналіз концентраційних процесів // Збірник наукових праць ПВНЗ “Буковинський університет”. Економічні науки. – 2009. – №5. – С. 30-39.
27. Яремко Л.А. Глобальна конкурентоспроможність регіону: джерела конкурентних переваг // Регіональна економіка. – 2009. – №1. – С. 51-58.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2009 р.

ТОВ "ДКС Центр"